

О.Є. Кравець,
викладач;
Л.Ю. Памірська,
викладач
(Житомирський педуніверситет)

ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ ТЕКСТІВ ПО СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВУЗІВ НА СТАРШОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Предметом статті є методика використання текстів з фаху в навчанні студентів соціально-психологічного факультету на старшому етапі вивчення іноземної мови.

Навчання іноземної мови у вищих навчальних немовних закладах передбачає комплексну реалізацію практичних загальноосвітніх та виховних завдань. Досягти цього можна тільки в процесі практичного оволодіння іноземною мовою, а саме формуючи у студентів комунікативну компетенцію.

Під комунікативною компетенцією (КК) ми розуміємо здатність вирішувати за допомогою іноземної мови актуальні для студентів і суспільства питання спілкування у побутовому, студентському і культурному житті, а також на вузькоспеціалізовану тематику, пов'язану з їх майбутньою спеціальністю; здатність реалізовувати лінгвістичну компетенцію (оволодіння фонетикою, граматику, лексику) в різних умовах мовленнєвого спілкування.

Студент володіє комунікативною компетенцією, якщо він в умовах прямого чи опосередкованого контакту успішно вирішує завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, яку вивчає, згідно норм і традицій цієї мови.

З психологічної точки зору комунікативна компетенція – це, насамперед, здатність людини адекватно ситуації спілкування організувати свою мовленнєву діяльність в її продуктивних і рецептивних видах [1].

Одиницями комунікативної компетенції є:

- а) сфера комунікативної діяльності;
- б) теми ситуації спілкування і програми їх розгортання;
- в) мовленнєві дії;
- г) соціальні і комунікативні ролі співбесідників;
- д) тактика комунікації в ситуаціях при виконанні програми поведінки;
- е) типи текстів і правила їх побудови;
- ж) мовні мінімуми.

Рівень комунікативної компетенції визначається етапом і метою навчання.

Схематично намалюємо основні компоненти комунікативної компетенції.

Основні компоненти комунікативної компетенції.

Комунікативна компетенція							
Мовна діяльність			Мовленнєва діяльність	Соціокультурний компонент			
				Соціокультурний зміст			
Оволодіння фонетичним рівнем мови	Оволодіння лексичним рівнем мови	Оволодіння граматичним рівнем мови	аудіювання писання читання мовлення	Соціокультурні знання		Навички та вміння	
				Лінгвістичні	Нелінгвістичні	Практичні	Інтеркультура

Розглянувши основні компоненти комунікативної компетенції, ми вважаємо, що на старшому етапі вивчення іноземних мов у немовних вузах проблемні тексти за спеціальністю є джерелом формування комунікативної компетенції, тому що вони:

- 1) цікаві студентам своєю тематикою і мають сильний мотиваційний імпульс;
- 2) проблемні та інформативні; інформація таких текстів сприймається як більш достовірна і цікава;
- 3) таких текстах є мовний матеріал, запозичений з реальної комунікативної практики;
- 4) читання таких текстів уже включає в себе мотив подальшого обміну враженнями з приводу отриманої інформації і сприяє формуванню комунікативної компетенції.

Існує три етапи роботи над текстом.

Мета дотекстового етапу (pre-reading activities) – формування вмінь змістової та мовної антиципації, яка забезпечує підготовку до сприймання тексту за рахунок активізації досвіду студентів. Для цього пропонуються завдання мовленнєвого характеру, які рекомендується виконувати у різних режимах (індивідуальному, парному та малогруповому).

Текстовий етап (active reading activities) має забезпечити, з одного боку, перевірку розуміння тексту, та, з іншого, активізацію мовного і мовленнєвого матеріалу на базі прочитаного.

Метою післятекстового етапу є вдосконалення всіх форм усного мовлення: монологічного, діалогічного, групового. Мовленнєву діяльність мають стимулювати проблемні ситуації, рольові ігри і таке інше [4].

Отже, наведемо приклад роботи з текстом по психології на III курсі соціально-психологічного факультету педагогічного університету.

Living With attention Deficit Hyperactivity Disorder.

"All along, Jim had said that CAL was just spoiled and that if we – meaning me – cracked down on him, he'd shape up. Now here was this doctor telling us that it wasn't me, it wasn't us, it wasn't CAL's teachers; something really was wrong with our little boy".

CAL suffers from Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD). A condition characterized by inattentiveness, impulsive behavior and hyperactivity. The disorder is estimated to affect from 3 to 5 percent of all school-age children. "Their minds are like TV sets with faulty channel selectors", says learning specialist Priscilla L. Vail. "One thought leads to another, with no structure or discipline".

Let us briefly consider three major symptoms of ADHD.

Inattentiveness: The child with ADHD cannot filter out unimportant detail and focus on one topic. Thus, he is easily distracted by extraneous sights, sounds and smells. He is paying attention, but no single feature in his environment stands out. He cannot determine which one deserves his primary concentration.

Impulsive behavior: The ADHD child acts before he thinks, without considering the consequences. He shows poor planning and judgment, and at times his actions are dangerous. "He rushes into the street, onto the ledge, up the tree", writes Dr. Paul Wender. "As a result he receives more than his share of cuts, bruises, abrasions, and trips to the doctor".

Hyperactivity: Hyperactive children are constantly fidgeting. They cannot sit still. "Even when they are older", Dr. Gordon Serfontein writes in his book *The Hidden Handicap*, "careful observation will reveal some form of continuous movement involving the legs, feet, arms, hands, lips or tongue".

Yet, some children who are inattentive and impulsive are not hyperactive. Their disorder is sometimes referred to simply as Attention Deficit Disorder.

Over the years, attention problems have been blamed on everything from bad parents – and to fluorescent lighting. It is now thought that ADHD is associated with disturbances in certain brain functions. In 1990 the National Institute of Mental Health tested 25 adults with ADHD symptoms and found that they metabolized glucose more slowly in the very areas of the brain that control movement and attention. In about 40 percent of ADHD cases, the individual's genetic makeup seems to play a role. According to *The Hyperactive Child Book*, other factors that may be associated with ADHD are the use of alcohol or drugs by the mother during pregnancy, lead poisoning, and, in isolated cases, diet.

In recent years doctors have found that ADHD is not just a childhood condition "Typically", says Dr. Larry Silver, "parent will bring in a child for treatment and say, was the same when I was a kid. Then they admit they still have problems waiting in line, sitting through meetings, getting things done". It is now believed that about half of all children with ADHD carry at least some of their symptoms into adolescence and adulthood.

During adolescence, those with ADHD may shift from risky behavior to delinquency. "I used to worry that he wouldn't get into college", says the mother of an ADHD adolescent. "Now I just pray that he stays out of jail".

For an adult, ADHD poses a unique set of problems. Dr. Edna Copeland says: "The hyperactive boy may turn into an adult who changes jobs frequently, gets fired a lot, fiddles all day and is restless". "You have to ask if the symptoms have always been there", says Dr. George Dorry. For example, he notes that if a man has been forgetful only since he lost his job or since his wife gave birth, that's not a disorder.

Furthermore, if one truly has ADHD, the symptoms are pervasive – that is, they affect almost every aspect of the person's life. Such was the case with 38-year-old Gary, an intelligent, energetic man who could not seem to complete a single task without being distracted. He has already held more than 120 jobs. "I had just accepted the fact that I couldn't succeed at all", he said. But Gary and many others – children, adolescents, and adults – have been helped to cope with ADHD.

I. Pre-Reading Activities.

1. In groups of four discuss the following questions.

- 1) What do you know about attention problems of all school-age children?
- 2) What factors cause attention problems?
- 3) Do you think it is difficult to organize children in the junior forms?

2. Do you agree or disagree the following statements? Give your reasons.

- 1) It is difficult to organize children in junior forms.
- 2) Six year old children differ seven year old children.
- 3) Nowadays the majority of children are hyperactive.

3. These words below are found in this chapter. Give your own definition for these words:

inattentiveness, impulsive, hyperactivity, environment, disorder, mental, glucose, diet, symptoms, deficit, control, planning, specialist, channel, fluorescent.

4. Read the following word combinations and tick off those which, in your opinion, can characterize a child with attention deficit and hyperactivity disorder.

1. to show poor planning and judgment,
2. to shift from risky behavior to delinquency,

3. *to be reserved and calm,*
4. *to filter out important information,*
5. *to focus on the topic,*
6. *to be constantly fidgeting.*

5. Before reading the text, think about it's title.

II. While Reading Activities.

1. Scan the text for answers to the following questions:

- 1) *What does CAL suffer from?*
- 2) *What causes ADHD?*
- 3) *Is ADHD just a childhood condition?*
- 4) *What problems does ADHD pose?*

2. True or false:

- 1) *The child with ADHD can filter out unimportant detail.*
- 2) *The ADHD child acts before he thinks.*
- 3) *The ADHD child shows good planning and judgment.*
- 4) *The child with ADHD can focus on one topic.*
- 5) *Some children who are inattentive and impulsive are not hyperactive.*
- 6) *In about 10 percent of ADHD cases, the individuals genetic make up sums to play a role.*
- 7) *In recent years doctors have found that ADHD just a childhood condition.*
- 8) *For an adult ADHD poses a unique set of problems.*
- 9) *During adolescence, those with ADHD may shift from risky behavior to delinquency.*

3. Complete the following sentences:

- 1) *CAL suffers from ADHD, a condition characterized by ...*
- 2) *The disorder is estimated from 3 to 5 percent of ...*
- 3) *The child with ADHD can not filter out ...*
- 4) *He shows poor planning and judgment, and ...*
- 5) *Yet, some children, who are inattentive and impulsive are ...*
- 6) *It is now thought that ADHD is associated with ...*
- 7) *According to the Hyperactive child book, other factor that may be associated with ADHD are ...*
- 8) *It is now believed that about half of all children with ADHD carry ...*
- 9) *During adolescence, those with ADHD may shift from risky behavior to ...*
- 10) *The hyperactive boy may turn into an adult who ...*

4. Fill in the missing word from the box below:

Suffers, hyperactivity, filter out, the consequences, planning, judgment, condition, delinquency, adulthood, traits, to cope, adolescents.

- 1) *CAL ... from ADHD, a condition characterized by in attentiveness, impulsive behavior and ...*
- 2) *The child with ADHD cannot ... unimportant detail and focus on the topic.*
- 3) *The ADHD child acts before he thinks without considering ...*
- 4) *He shows poor ... and ..., and at times his actions are dangerous.*
- 5) *In recent years doctors have found that ADHD is not a childhood ...*
- 6) *During adolescence, those with ADHD may shift from risky behavior to ...*
- 7) *It is now believed that about half of all children with ADHD carry at least some of their symptoms into adolescence and ...*
- 8) *Of course, these ... are common to many people.*
- 9) *Gary and many others – children, ..., and adults – have been helped ... with ADHD.*

5. Find pairs:

1) Cal suffers from	a) <i>TV sets with faulty channel selectors.</i>
2) The disorder is estimated	b) <i>Attention Deficit Hyperactivity Disorder.</i>
3) Their minds are like	c) <i>to affect from 3 to 5 percent of all school-age children.</i>
4) The child with ADHD cannot	d) <i>without considering the consequences.</i>
5) The ADHD child acts before he thinks	e) <i>and at times his actions are dangerous.</i>
6) Yet, some children who are inattentive and impulsive	f) <i>filter out unimportant detail.</i>
7) The ADHD child shows poor planning and judgment,	g) <i>are not hyperactive.</i>

III. Past Reading Activities.

1. Discuss the following questions in groups of four:

- 1) *What major symptoms characterize ADHD?*
- 2) *Are these traits common for many people?*
- 3) *Does ADHD poses a unique set of problems for an adult?*

2. Make up a dialogue using a model as a beginning:

- Hello, Oksana!

- Hello, Lena! I haven't seen you for a long time. Where have you been?

- This week I've been at school №34. It was my pedagogic-psychological practice.

- Oh! It's interesting. What are your impressions?

- I liked my practice. But best of all I liked the teacher of junior forms Olena Sergiyivna. She was kind and tolerant.

You know, Oksana, children of junior forms are very active, some of them are inattentive and it is difficult to organize them.

-You are right. Not long ago I read the article about the ADHD ...

3. Suppose you are teacher of junior school.

Consider possible psychological games with inattentive and hyperactive children to avoid these features.

4. Comment on the following situation:

1) You are a teacher of junior forms. There are some pupils with ADHD in your class. Characterize them.

2) You should talk to the parents of the child with ADHD. Tell parents what problems may their child have in adolescence and adulthood.

Ефективність даної методики була експериментально перевірена в Житомирському педагогічному університеті на соціально-психологічному факультеті. Отримані результати свідчать про зростання комунікативної компетенції студентів. За допомогою таких спеціально підібраних текстів по спеціальності студенти збільшують свій словниковий запас за рахунок нестандартних мовно-комунікативних завдань, здатних зняти напруження і підвищити інтерес до навчання.

*****

1. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.; Просвещение, 1991 г.
2. Николаева С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. – К.; Ленвіт, 1999 р.
3. Brumfit Ch. Communicative Methodology in Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1990.
4. Калініна Л. В. Getting America-Wise through Reading. – К., 2001 р.

Матеріал надійшов до редакції 6.02.2004 р.

Кравець О.Є., Памірська Л.Ю. Использование проблемных текстов по специальности как средство формирования коммуникативной компетенции у студентов неязыковых вузов на старшем этапе изучения иностранного языка.

Статья содержит примеры использования текстов по специальности при обучении студентов социально-психологического факультета на старшем этапе изучения иностранного языка.

Kravets O.E., Pamirska L.Yu. The Employment of Major-Related Readings as a Means of Developing Communicative Competence among Advanced Students of Non-Linguistic Higher Educational Establishments.

The article contains examples of the readings for advanced students of social psychology department.